

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 215/2025-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1 [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky 2 [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátom [REDACTED], a sťažovateľa 3 [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 3C/36/2022-252 zo 4. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. februára 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj svojich majetkových práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3C/36/2022-252 zo 4. decembra 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať im trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľom sa viedol spor o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o určenie neplatnosti darovacej zmluvy (pôvodne „o zrušenie kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy“), v oboch prípadoch v určitých častiach, ktoré sa týkali spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach, a o určenie vlastníckeho práva sťažovateľky 2. Okresný súd rozsudkom vo veci samej určil, že sťažovateľka 2 je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti bližšie špecifikovanej vo výroku rozhodnutia (výrok 1), vo zvyšnej časti žalobu zamietol ako nadbytočnú (výrok 2) a priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu

100 % (výrok 3). Odvolací súd potvrdil rozhodnutie v napadnutom výroku 1 a 3 a priznal žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči sťažovateľkám 1 a 2.

3. Nadväzne okresný súd uznesením č. k. 3C/36/2022-230 z 29. júla 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej aj „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) rozhodol o výške trov konania. Výšku trov prvoinštančného konania určil na sumu 959,61 eur a na jej úhradu zaviazal všetkých sťažovateľov spoločne a nerozdielne; výšku trov odvolacieho konania určil v sume 664,02 eur, a na jej úhradu zaviazal sťažovateľky spoločne a nerozdielne. Pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny postupoval podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), zohľadňujúc obsah predmetu konania a jeho účinky pre strany sporu (I. ÚS 87/2022, II. ÚS 166/2023, III. ÚS 91/2023). V tomto smere uviedol, že žalobkyňa ako podielový spoluvlastník pozemku sa domáhal určenia neplatnosti častí kúpnej zmluvy, ktorou sťažovateľka 2 previedla svoj spoluvlastnícky podiel k danej nehnuteľnosti na sťažovateľku 1, čím porušila zákonné predkupné právo žalobkyne, a následne častí darovacej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľkou 1 a sťažovateľom 3, ktorej predmetom bolo darovanie tohto spoluvlastníckeho podielu, alternatívne, že sťažovateľka 2 je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti. S ohľadom na uvedené konštatoval, že žalobkyňa sa domáhala obnovenia pôvodného spoluvlastníckeho stavu, pričom meritórne rozhodnutie súdu, ktorým jej bolo vyhovené, neznamenal pre žalobkyňu zmenu v jej majetkovej sfére ani inú zmenu jej hmotnoprávneho postavenia.

4. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka sťažovatelia podali sťažnosť, v ktorej (okrem iného) namietali nesprávne vyčíslenie trov konania. Podľa ich názoru bol predmet konania ocniteľný peniazmi a odôvodňoval aplikáciu § 10 ods. 1 vyhlášky. Hodnotu spoluvlastníckeho podielu bolo možné určiť podľa prílohy 1 k zákonu č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, v dôsledku čoho by bola odmena za jeden úkon právnej služby 16,60 eur.

5. Napadnutým uznesením okresný súd uznesenie vyššieho súdneho úradníka čiastočne vo výroku I zmenil a výšku trov vyčíslil sumou 776,82 eur a vo výroku II sťažnosť sťažovateľov zamietol. V zhode s názorom vyššieho súdneho úradníka konštatoval, že v danej veci nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch. Naproti tomu predmet konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, na ktoré poukázali sťažovatelia, možno považovať za peniazmi ocniteľný, čo priamo vyplýva z § 10 ods. 5 vyhlášky. Závery vyjadrené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 nemožno uplatňovať bezpodmienečne na všetky konania o určenie vlastníckeho práva, čo potvrdzuje i ďalšia rozhodovacia prax zdôrazňujúca povinnosť súdu prihliadať na skutočný predmet konania. Ani tento nález však nevylučuje, aby súd po prihliadnutí na všetky okolnosti prípadu odvodil neocniteľnosť predmetu konania.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia považujú postup okresného súdu pri stanovení výšky trov konania vo veci za extrémne vybočujúci z pravidiel upravujúcich súdne konanie. Trvajú na tom, že v danom prípade mal byť aplikovaný § 10 ods. 2 vyhlášky. Okresný súd sa podľa ich názoru nevysporiadal s otázkou

oceníteľnosti predmetu konania spôsobom zodpovedajúcim garanciam obsiahnutým v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tvrdia, že v inej obdobnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14C/19/2022 okresný súd rozhodol o otázke trov konania opačne. Aj keď sa v nej žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti zmlúv, predmet konania a určovací výrok považoval okresný súd za oceníteľný peniazmi, pretože bolo možné stanoviť hodnotu predmetu zmlúv, ale aj samostatných pozemkov, ktorých platnosť mala byť posudzovaná v súdnom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľov o tom, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu, hoci išlo o konanie, ktorého predmet bol podľa ich názoru oceníteľný peniazmi, a teda opodstatňoval použitie § 10 ods. 2 vyhlášky.

8. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína nielen svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ale aj to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

9. Ak ústavný súd v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, bolo to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018)] a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že o žiaden z týchto prípadov v danej veci nejde.

11. Kľúčovou námietkou sťažovateľov, s ktorou sa obracajú na ústavný súd, je otázka správnosti aplikácie konkrétneho ustanovenia vyhlášky použiteľného v danom prípade [§ 10 ods. 2 vyhlášky *versus* § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], pretože od toho závisí výška priznanej náhrady trov konania.

12. V súvislosti s takto naformulovanou ústavnou sťažnosťou už ústavný súd vo svojej judikatúre uviedol, že pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31. decembra 2023) malo rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „*ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch*“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamenalo vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky malo pre účastníkov (resp. strany

sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020).

13. Napríklad pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch sa rozlišujú dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi ocenítej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (I. ÚS 58/2021).

14. Vzťahnuc uvedené na prípad sťažovateľov, ústavný súd sa nedomnieva, že by okresný súd v okolnostiach danej veci vykladal ustanovenia relevantnej právnej normy nesprávne alebo svojvoľne, ak aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Ak prihliadal na predmet konania, ktorým nebolo nadobudnutie vlastníckeho práva žalobkyňou, ale len obnovenie pôvodného stavu spoluvlastníctva, s tým, že toto konanie ako také nemožno považovať za peniazmi oceníteľné, pretože žalobkyňa meritórnym rozhodnutím nenadobúda žiaden majetkový prospech a nezmenilo sa ani jeho hmotnoprávne postavenie, jeho záveru niet z ústavnoprávneho hľadiska čo vytknúť. Okresný súd sa v napadnutom uznesení adekvátne vysporiadal so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľov, poukázal na rozhodovaciu prax prilievajúcu danej veci vrátane rozboru nálezov a uznesení ústavného súdu, na ktoré poukazovali. Na tom nemôže nič zmeniť ani poukaz sťažovateľov na prvoinštančné rozhodnutie okresného súdu v inej veci, ktoré samo osebe nepredstavuje ustálenú súdnu prax konajúcich súdov. Dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo a právne porovnateľných veciach vyvoláva až ustálená rozhodovacia prax, a nie ojedinelé rozhodnutie. Ústavný súd tak nevidí žiaden ústavnoprávne relevantný dôvod na to, aby vstupoval svojou kasačnou právomocou do napadnutého rozhodnutia, či akokoľvek korigoval alebo dopĺňal jeho dôvody. V tejto súvislosti pripomína, že nie je jeho úlohou „vylepšiť“ alebo „dovysvetliť“ odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ak nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť ústavnú konformitu záverov napadnutého rozhodnutia.

15. Ústavný súd sumarizuje, že okresným súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na jeho výnimočný zásah do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie okresného súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, v rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o výške trov konania, by zásah ústavného súdu mohol odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch uznesenia okresného súdu, rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol.

16. Pretože v danom prípade okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu